

DUMITRU VITCU*

REPERE URBANISTICE IEȘENE LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XIX-LEA

În urmă cu aproape două decenii, venerabilul arhivist ieșean Adrian Pricop, în colaborare cu muzeografa dr. Georgeta Crăciun, reeditau, la Editura Noël din localitate, *Lista caselor și dughenilor Capitaliei, supuse la vremelnica dare a somelor pentru îmbunătățirea ulișilor Capitaliei, legiuite de Divanul Obștesc, încuviințate de Prea Înălțatul Domn <Grigore Al. Ghica>, Iași, Institutul Albinei, 1853*. Noua ediție, extrem de utilă tuturor celor interesați de istoria Iașilor, în general, și de evoluția urbanistică a fostei capitale moldave, aflată în ultimul deceniu al existenței funcționale, în special, s-a mărginit la reproducerea întocmai a textului ediției primare, sub un titlu oarecum sintetic¹, fără a-i adăuga alte (necesare) comentarii.

Or, asemenea amplă operațiune de inventariere a felurilor imobile particulare, dar și publice, existente în capitala țării spre sfârșitul anului anterior, dictată de rațiuni fiscale în directă corespondență cu cele urbanistice invocate, reclamă câteva precizări. Mai întâi, trebuie spus că inițiativa a aparținut nou-înființatului Departament – numit, mai apoi, Minister – al Lucrărilor Publice. Noua instituție, menită a asigura organizarea și conducerea unitară a tuturor lucrărilor publice din țară, incluzând proiectarea și executarea construcțiilor edilitare din orașe (case și localuri publice, sistematizări și pavelluri, grădini și piețe, canalizări, apeducte și havuzuri etc.), precum și construirea drumurilor, a podurilor și șoselelor, are ca act de naștere ziua de 3 septembrie 1849, înscrisă pe ofisul domnesc semnat de Grigore Al. Ghica². *Așezământul organic a<l> Departamentului Lucrărilor Publice, înalt întărit dupre anaforaua Sfatului <Administrativ> Extraordinar din 21 septemvrie 1849, supt nr. 2374*, avea să fie publicat, în Tipografia „Institutul Albinei” din Iași, abia în ianuarie 1850, generând, de aceea, confuzii în privința datei exacte a intrării sale în vigoare. Structura organizatorică, menirea sau obiectivele și competențele instituției, personalul și sursele de finanțare aferente, inclusiv dificultățile reale sau potențiale cu care avea să se confrunte Departamentul încă din start sunt chestiuni deplin lămurite în cuprinsul studiului deja citat, datorat istoricului Leonid Boicu.

* Prof. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava.

¹ *** 1853. *Ulișele, casele și dughenile capitalei Iași*, ediție îngrijită de G. Crăciun și A. Pricop, Iași, Editura Noël, 2000, 120 p.

² Leonid Boicu, *Înființarea primului Departament al Lucrărilor Publice în România*, în *CI*, s.n., tomul III, 1972, p. 124.

Ar mai fi, poate, de adăugat faptul că instituția, potrivit menirii sale cuprinsă în ofisul domnesc³, nu gestiona doar latura pur tehnică a lucrărilor angajate, ci și pe cea economico-administrativă, fapt ce a generat multiple dificultăți pe parcurs, izvorâte din interferența atribuțiilor altor autorități, precum Eforia sau, mai ales, Departamentul din Lăuntru (Interne). Sugestiv, în acest sens, este cazul semnalat de Principele Nicolae Suțu, în cunoscutele sale *Memorii*, precum că, spre deosebire de atitudinea favorabilă, dacă nu chiar empatică sau predilectă, a domnitorului Ghica față de noua instituție a țării, titularul Internelor, logofătul C. Sturdza, reprezentând boierimea conservatoare, „de la început a jurat antipatie crâncenă Departamentului Lucrărilor Publice, ca și titularilor succesivi ai acestui post”⁴.

Nu este lipsit de interes nici faptul că, încă din primul an al existenței funcționale, instituția, condusă de hatmanul Anastasie Bașotă, ilustrând aceeași categorie socială căreia îi aparținea logofătul Sturdza, a beneficiat de serviciile tânărului (pe atunci) Mihail Kogălniceanu, în ipostaza de director al Departamentului, ulterior, la Interne⁵, ale cărui strădani au contribuit, netăgăduit, mai întâi, la semnalarea dificultăților întâmpinate în exercitarea funcției și, apoi, la diminuarea, dacă nu și la eliminarea lor. La 1 octombrie 1849, el înainta guvernului moldav, numit Sfat Administrativ, un amplu referat, edificator, pe de o parte, în privința propriului statut în cadrul Departamentului și, pe de alta, asupra neregulilor aflate, dar și a soluțiilor preconizate pentru îndepărtarea lor.

Preambulul documentului este îndeajuns de sugestiv în privința realităților cu care avea să se confrunte: „Odată cu intrarea sa în funcție, gios iscălitul – preciza Kogălniceanu – au găsit cea mai mare confuzie în cheltuielile ce se fac la apele, pavelele și șoselele din orașul Iași”⁶. Între altele, semnala confuzia ce persista în achitarea drepturilor salariale, de către Vistieria statului sau de Eforia orașului, unor slujbași ai Departamentului, exemplificând prin cazurile: inginerului stradal, al arhitectului orașului și al cantoniștilor din capitală, plătiți până la acea dată din bugetul public.

Or, socotința sa – mai ales în condițiile în care, prin crearea noului Departament, au fost desființate Comisia Pavelelor și Epitropia Casei Apelor – era ca „tot ce slujește pentru interesul țării, îndeobște, să se plătească din veniturile statului și tot ce slujește interesul orașului să se plătească din veniturile obștimii [locale – n.n., D.V.], rămâind ca statul să vie în ajutorul municipalității numai la îmbunătățiri extraordinare, iar nu și la lucrările obicinuite și curente”. Detaliind, considera că finanțarea de la bugetul statului trebuia asigurată doar lucrărilor de construcție a unor noi rețele de alimentare și distribuție a apei, cu apeducte, cișmele și havuzuri noi, sau celor privind „reforma pavelelor după o sistemă nouă”, dar nu și pentru plata „personalului permanent al acestora, <care> trebuie să-și primească leafa din veniturile orașului pentru care lucrează”. Din rândul celor implicați în asemenea operațiuni, era exceptat doar „inginerul idraulic”, care, la acea vreme, era Carol Mihalic de Hodocin⁷, acesta urmând a-și primi leafa din bugetul Departamentului.

³ Vezi *Manualul administrativ al Principatului Moldovei, cuprinzătorii legilor și dispozițiilor introduse în țară de la anul 1832 până la 1855, înorânduite de o comisie din înaltul ordin al Înălț<imii >Sale Principele Domnitor al Moldovei, Grigore A. Ghica V.V.*, tomul II, Iași, 1855, p. 211 și urm.

⁴ *Memoriile Principelui Nicolae Suțu, mare logofăt al Moldovei (1798-1871)*, traducere și ediție de Georgeta Penelea-Filitti, București, Editura Fundației Culturale Române, 1997, p. 206. Vezi și L. Boicu, *op. cit.*, p. 126.

⁵ Constantin C. Angelescu, *Mihail Kogălniceanu, director la Departamentul din Lăuntru al Moldovei în 1851-1852*, în *SCSI*, anul IX (1958), fasc. 1-2, p. 55-71.

⁶ SJANI, fond Departamentul Lucrărilor Publice – Moldova, dosar 333/1849, f. 18.

⁷ Dumitru Vitcu, *Precursorii ai modernizării societății românești: Carol Mihalic de Hodocin*, Iași, Editura Junimea, 2015, p. 111.

Evident, cuprinsul sau natura documentului, cu elementele sale constitutive, incluzând și raporturile protocolare, recomandă pe emitent ca aparținând, la acea dată, organismului guvernamental nou constituit, cu competența, autoritatea și spiritul de inițiativă reclamate, pe de o parte, de starea domeniului (și a țării într-un orizont mai larg) și, pe de alta, de suflul nou introdus în administrația publică de domnitorul Grigore Al. Ghica, prin activizarea – chiar dacă suficient de prudentă – a reprezentanților forțelor progresiste.

Fără a mai detalia chestiuni asupra cărora am stăruit cu alt prilej⁸, considerăm că documentul pe care îl prezentăm mai jos aruncă încă un necesar fascicul de lumină în spațiul clar-obscur al istoriei urbanisticii ieșene, stimulând și întreținând imaginația celor dornici a cunoaște până la detalii metamorfoza stradală a fostei capitale moldave, cu reperele ei edilitare, așa cum au fost doar consemnate acestea la aproape un deceniu de la întocmirea – de către același Carol Mihalic de Hodocin – a mult mai ilustrativului *Plan al drumului apelor capitaliei, rădăcat în anul 1843 și pus în aplicație de domnitorul Prințul Mihail Sturza*⁹. De altfel, acel plan, dată fiind proximitatea temporală a elaborării sale, poate fi și trebuie utilizat, comparativ, de către analiștii interesați în reconstituirea vechii rețele stradale și a reperelor imobiliare menționate în cuprinsul ei, suplimentată fiind acum informația cu precizarea lungimii ulițelor și, respectiv, a distanțelor între varii obiective, măsurate în stânjeni. Cum stânjenu moldovenesc era echivalent în epocă cu 2,23 metri¹⁰, calculul aritmetic este foarte simplu: bunăoară, ulița *paveluită* Podul Verde măsoară, de la barieră până la casele logofătului Teodor Balș, 565 de stânjeni adică, aproximativ, 1 260 m. Sau ulița *șoseluită* a Păcurarilor, de la casele vornicului Iancu Ralet, până la rohatca (bariera) Păcurari, măsoară 882,5 de stânjeni, respectiv, 1 968 de metri.

Evident, străzile sau ulițele paveluite erau situate în partea centrală a orașului, pe când cele șoseluite se aflau în zonele periferice și de intrare în capitală. Despre starea lor generală, concludente sunt aprecierile unui contemporan:

Către sfârșitul domniei lui Mihail Sturza s-au paveluit mai multe uliți cu bucăți de lemn smolite, pentru care au pus o dare de trei ani pe toate casele din Iași. Fiind foarte costisitoare și netrainică, această paveluire – inventată la Paris și adoptată în Rusia – dar nici într-un oraș n-au fost așa de fără veac ca în Iași și din pricina mulțimii trăsurilor și a necăutării lor din partea Departamentului din Lăuntru¹¹.

Fără a rămâne insensibil la cerințele unei circulații urbane cât de cât civilizate, prin raportare la condițiile și, desigur, la disponibilitățile vremii, succesorul în scaunul voievodal al lui Sturza, nepotul său Grigore Al. Ghica, a decis, „după al treilea an al domniei”, să renunțe la paveluirea cu lemn (sau bârne) a străzilor capitalei, din cel puțin două rațiuni: reducerea drastică a consumului de lemn și, implicit, protejarea pădurilor, precum și capacitatea scăzută de rezistență a unui asemenea pavaj, care necesita reparații semestriale, rareori și făptuite. În locul lemnului, avea să fie utilizat un material

⁸ Idem, *Bicentenar Mihail Kogălniceanu. Adnotări și rectificări biografice*, în *AIIX*, tomul LIII, *Omagiu profesorului Mihai-Ștefan Ceaușu*, București, Editura Academiei Române, 2016, p. 141-162; un rezumat al studiului a fost publicat în revista „Vitaliu”, Bacău, anul XXV, nr. 47, octombrie 2017, p. 123-127.

⁹ Planul original, reprodus, mai întâi, de N. A. Bogdan în cunoscuta-i lucrare *Orașul Iași. Monografie istorico-socială ilustrată* (Iași, 1904) și, ulterior, de Nicolae Peiu, Dionisie Simionescu în studiul lor *Lungul drum al apei pentru Iași* (Iași, Editura Gama, 1998), se păstrează în colecția specială de schițe, planuri și fotografii la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași.

¹⁰ Nicolae Stoicescu, *Cum măsurau strămoșii*, București, Editura Științifică, 1971, p. 59.

¹¹ *Memoriile Principelui Nicolae Șuțu...*, p. 220.

mai dur și mai ieftin, piatra cubică, adusă de la munte, ori din alte locuri verificate și menționate anterior de Carol Mihalic de Hodocin¹², „vrednicind” – în expresia lui Nicolae Suțu – cheltuiala întrebuințării cu succes.

Numai că, foarte curând, ceea ce părea a fi un avantaj și anume costul mai scăzut al noului material de construcție, piatra sau granitul, s-a dovedit simplă iluzie, întrucât cheltuielile reclamate de transportul și prelucrarea materialului au sporit exponențial, obligând autoritățile ca să reintroducă vechea taxă impusă de Sturdza, pe durata a încă trei ani, pentru toate casele din oraș și, în același timp, să opereze diferențiat refacerea rețelei stradale: „parte cu granit, parte cu bolovani, și în mahalale să facă șosele cu profund”. Aceasta a fost și rațiunea inventarierii „caselor și dughenilor capitalei”, pe categorii (sau clase) de imobile și zone („despărțiri”), supuse, diferențiat, la achitarea contribuțiilor aferente pe timp de trei ani, începând de la 26 octombrie 1852, așa cum este ilustrată această *listă* în ediția mai sus menționată, aparținând Georgetei Crăciun și lui Adrian Pricop. Care a fost rezultatul? Răspunde același exigent martor contemporan:

Timpul a trecut îndoit și ulițele orașului nici în giumătate nu s-au gătit cu piatră, nici mahalalele cu șosele, făcându-se niște gloduri nesuferite întrânsele când urmează ploii mari; și banii s-au împlinit de pe la locuitori până la o para, cu sâlnicii de execuții¹³.

Observația sa avea să fie întărită ulterior și prin jalba locuitorilor din Păcurari, adresată – în toamna anului 1856 – caimacamului Teodor Balș (acesta reprezentând administrația provizorie a Moldovei după încheierea mandatului septenal al lui Grigore Al. Ghica), prin care reclamau faptul că, deși plățiseră fiecare câte 100 de lei pe an, „banii șoselii ce are a să înființa pe drumul mare ce conduce la bariera Păcurari, care este una din cele mai necesare atât în privința noastră, cât și a sutelor de ființe ce trec pe acolo în fiecare zi”, Departamentul de resort al guvernului, cel al Lucrărilor Publice, nu făcuse mai nimic în ultimii trei ani: „[...] glodul, în timpurile rele, ne înecă, iar mai ales acei cu droștile la uliță suferim necazuri atât de mari, peste puțină a să descrie”¹⁴. Evident, preocupările caimacamului erau cu totul altele în acea vreme, când mișcarea unionistă din țară, mai ales din Iași, se afla în plin proces de organizare, situându-l printre cei mai temuți adversari, încât rezoluția pusă pe acea plângere a constat în direcționarea ei către Departamentul incriminat, „spre legiuita îndestulare după puțință [s.n., D.V.]”.

Dificultăților tehnico-materiale și financiare din vremea administrației lui Grigore Al. Ghica, prelungite și ulterior, li se adăugase una neprevăzută și, în egală măsură, agravantă, generată de ocupația militară succesivă a Principatelor, mai întâi, de trupele țariste, în vara lui 1853, apoi de cele habsburgice, un an mai târziu, cu consecințele firești, decurgând din nevoia câmpării comandamentelor și efectivelor militare, operațiune de care capitala nu a fost scutită. Bunăoară, la 27 septembrie/9 octombrie 1854, feldmareșalul Hess, comandantul trupelor austriece, porunca guvernului moldav:

[...] în interesul militar, cum și politic [...] să se facă cât mai în grabă, pe la locurile de garnizon a<le> ambelor Principate însemnarea ulițelor și numerația caselor, cu conlucrarea autorității locale și cu cheltuiala țării [...] pe la toate localitățile cele mai mari.

¹² Dumitru Vitcu, *Precursori ai modernizării...*, p. 164 și urm.

¹³ *Memoriile Principelui Nicolae Suțu...*, p. 230-231.

¹⁴ SJANI, fond Ministerul Lucrărilor Publice – Moldova, dosar 429/1854, f. 681.

Numărătoarea imobilelor trebuia făcută pe cvartale, pornind de la cifra 1, în culori diferite pentru fiecare cvartal, iar numele străzilor urma a fi înscrise pe table metalice, în chirilică și latină, „spre înlesnirea trupelor cantonate în capitalie, în aflarea cvartirelor și în prilejul rânduiri cinurilor de gios în osăbite slujbe și trebuințe militare”¹⁵. Lesne de imaginat, așadar, nemulțumirile, dezamăgirile sau chiar revolta contribuabililor ieșeni, constrânși a suporta, pe de o parte, noile obligații fiscale, asociate celor derivând din statutul de gazde pentru trupele străine și, pe de alta, persistența vechiului decor stradal, inundat de praf, noroi sau zăpadă (în funcție de anotimp), precum mărturiile sau documentele epocii le dezvăluie cu suficientă capacitate de sugestie.

Important însă rămâne faptul că peisajul urbanistic al Iașilor – dincolo de împrejurările critice dictate de reizbucnirea crizei orientale și de invaziile militare însoțitoare – continua a preocupa, fie și teoretic, administrația centrală, câtă vreme orașul a beneficiat de statutul de capitală a țării. E drept că, nu o dată, guvernul moldav, prin mijlocirea ministerelor sau departamentelor de profil, a recurs – motivat sau nu – la transferul propriilor obligații asupra reprezentanților autorităților municipale, ai Eforiei în speță, degrevând astfel bugetul general al țării de unele cheltuieli plasate exclusiv pe umerii localnicilor. N-au intuit, probabil, factorii decizionali de atunci că asemenea măsuri administrative aveau să devină, nu peste multă vreme, politică de stat, cu consecințe mult mai dramatice pentru orașul ce-și va jertfi propriul statut pe altarul unității naționale.

Altfel spus, lucrările de ameliorare și/sau modernizare a infrastructurii Iașilor, inițiate, proiectate sau îndeplinite – în deceniile de mijloc ale veacului al XIX-lea – în proporții dependente de multiple împrejurări, și-au păstrat oarecare cadență câtă vreme orașul a deținut funcția de capitală a Țării Moldovei; indiferent de obârșia și natura surselor, financiare sau materiale, factorii decizionali erau chemați și rămâneau implicați, în egală măsură, în aflarea soluțiilor optime pentru problemele centrale ori locale, datorită (adeseori) evidentei lor sinonimii. Or, prin pierderea statutului privilegiat de capitală, vechea reședință de scaun a voievozilor moldoveni, de la Alexandru Lăpușneanu până la Alexandru Ioan Cuza, revendicându-și doar rostul asumat și afirmat de centru cultural-spiritual al țării, va intra, treptat, în categoria secundară a orașelor de provincie, împărțându-le astfel destinul.

¹⁵ *Ibidem*, dosar 473/1854, f. 4, 15, 16, 19, 21.

Însămănare
asupra tuturor ulițelor aflătoare și mai însămănate în orașul Eși
cu arătarea întinderii lor în stânjani

Alfabetul ¹⁶	I. Ulițele paveluite	Lungimea în stânjani
a)	Ulița Podului Verde, de la casele vist<iernicului> Ghica până la log<ofățul Teodor> Balș	338
	Iar de la barieră	565
b)	De la Petre Bacalu până la Curtea Nouă	454
v)	Palatul Gospod	86,2/8
g)	Academiei	72
d)	Păcurarii, partea paveluită	85
e)	Târgul de Sus, de la casele vist<iernicului> Suțo, până la Ștefan Tuduriu, la răspântinea de la Târgu Cucului	540
j)	Consulatului rosienesc	84
z)	Sfântul Ilie	107
i)	Hagioaiei	46
u)	Răzoaiei	226
l)	Sfântul Teodor	30
m)	Spre poarta vornicului Tudorachi Ghica	19
n)	Târgu Cucului, de la Ștefan Tuduriu până la cișmeaua Papafil	188
o)	Pe la școala jîdovească	23,4/8
p)	Podul Vechi	304
r)	Sfintei Vineri	344,6/8
s)	Căldărăriei	31
t)	Târgul de Gios, parte paveluită	172
ou)	Teatrului, de la dughenile Pașcanului până la Ștefan Tuduriu, crășmar la Târgu Cucului	353,4/8

II. Ulițele șoseluite

u)	Ulița Păcurarii, parte șoseluită de la casă vornicului Iancu Ralet până la Rohatca Păcurarii	882,5
f)	Consulatului Elinec	122
h)	Podului Verde, de la casele vist<iernicului> Ghiorghi Ghica până la Rohatca de la Copou	235
ț)	De la biserica Sfântului Nicolai cel Sărac spre medeanu Sf. Spiridon	108
ci)	Pe la biserica Patruzeci de sfinți	155
ș)	Talpararii	238
șt)	În dosul Sfântului Spiridon, spre casă vornicului Tudorachi Ghica	147
ă)	Pe lângă casile hatmanului Mavrocordat, spre Cabinet	125
b)	De la Gavril Moldovanu, lângă Pojărnicie, spre Târgul de Sus	50
ó)	Nemțască, pe lângă ograda Agiei	197
ș)	Pe dindosul heiuilor vistiernicului Roznovanu	97
î)	Papafil, de la cișme până la Podul Bucșinescului	280
gi)	Herestegiei, de la casile răposatului logofăt Grigori Ghica până la Podul Roș	460
đ)	Sfântului Andrei	78
φ)	Pe supt Vama Veche până la Podul Roș	401,2/8

¹⁶ Reprodus, conform documentului original, în chirilică.

Θ)	Podului Lung, de la Podul Roș până la Podul Nicolinei	570
v)	Șilingului, de la răspântinea uliței Podului Lung până la Rohatca Socolii	700
ii)	Iarmarocului, parte șoseluită	401

III. Ulițele neșoseluite

a)	Ulița de la Rohatca Păcurarii spre Postă la Copou	800
b)	De la Păcurari, spre paveaua Podului Verde	290
v)	De la Podul Verde spre postelnicul Asachi	141
g)	Sărării, de la Rohatca Sărării până la casile hatmanului Bașotă	945
d)	Pogorâtoare de la Sărării până la medeanul Sfântului Spiridon	405
e)	Pe lângă hanul Zoei, spre Teatru	110
j)	Pe dindosul Sfântului Spiridon până la Gavril Moldovanu	280
z)	Pe lângă zidul monastirei Golia	100
i)	Arminească	105
c)	Cismăriei, cu discălicătura ei	210
l)	Pe lângă doctorul Haiman până la ulița Arminească	110
m)	Între Podul Vechi și Sfânta Vineri, pe lângă casile arsă a<le> lui Pomir	58
n)	Cavacului	310
o)	Târgul de Gios, parte nepaveluită	176
p)	Pe lângă zidul de la Sfântul Spiridon, parte paveluită cu lemn	222
r)	Feredeului turcesc	130
s)	Pe lângă casile lui Drăcache Baston, de la Ulița Mare până la hanul lui Vangheli ...	122
t)	Bisericeii catolicești, pe lângă zidul monastirei Trei Ierarhi	146
u)	Pe supt Feredeii, de la Sfântul Andrei până la Bohotineanu	785
f)	De la Academie spre Bohotineanu, până supt havuzul Păcurarii	260
h)	Berăriei, de la Podul Roșu până la Berărie	250
ț)	Lipovenilor, de la puntea Lipovenilor până la Berărie	358
ci)	Bocșănescu, de la Pod până la zalhana	820
ș)	Spre țințirumul jîdovesc	700
șt)	Podul de lemn, de la Beilic până la zalhana	964
ă)	Podul de piatră, de la Târgul Cucului până la Moara de vânt	720
ou)	Rufeni, de la Podul de piatră spre Moara de vânt	368
j)	Popa Roșca, de la Pojărnicie până la Fântânele	770
gi)	De la Stejar, spre Rohatca de la zalhana	514
đj)	Mahalale Muntenimii, de la Târgul Cucului până la Rohatca Albinețului	643
Θ)	Târgul Făinei, de la paveaua școlii jîdovești până la cișmeaua de la Târgul Cucului ...	82
w)	De la cișmeaua Târgul Cucului până la cășăpie	445

IV. Ulițele plănuite a se șoselui

Aa)	De la havuzul Păcurarii, spre Moara lui Anghelache, până la Rohatca Păcurarii	580
Bb)	De la hanul Vangheli, până la Podul lui Ipsilant	185
Vv)	De la Podul lui Ipsilant până la rohatca de supt Galata	425

SOME URBAN LANDMARKS OF THE IAȘI CITY
IN THE MIDDLE OF THE 19th CENTURY
(Summary)

Keywords: Iași, Moldavia, Grigore Al. Ghica, urbanism, public works, roads, aqueducts, pavements.

On the basis of some new historical sources, the author offers several informations, besides those already known, and explains the political circumstances in which the roads and streets network situation of the city of Iasi was made in 1853. It was the time of the last “hospodar” of Moldavia Principality, Grigore Al. Ghica, during which a new edition of the Eastern crisis broke out, and the country was invaded by the Russian troops (June, 1853), followed by the Austrian ones (June, 1854). The annexed document is complementary to another one, published almost two decades ago, and gives very important details regarding: location, sizes, material structure, and state of the roads and streets in the city which, at that time, fulfilled the role of the capital of the country of Moldavia.